

AVROYA DÖNÜŞÜM VE YUVARLAMA KURALLARI İLE PİYASA UYGULAMALARI

AVRO İLE İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER

Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) üçüncü ve son aşaması olan 1 Ocak 1999 ile 1 Ocak 2002 tarihleri arasında, üye ülkelerin ulusal para birimlerinin, Birliğin ortak para birimi olan avroya dönüşümünün hukuki çerçevesi ile ilgili olarak, Avrupa Birliği (AB) Konseyi tarafından hazırlanmış EC/1103/97 ve EC/974/98 sayılı iki ayrı tüzük bulunmaktadır.

Söz konusu tüzüklere göre;

- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren katılımcı ülkelerin avroyu kabul edeceği EPB'nin üçüncü aşaması başlayacaktır.
- Avrupa para biriminin adının "avro" olması ve "cent" ismi altında 100 alt birime bölünmesi, AB'nin tüm resmi dillerinde farklı alfabeler kullanılsa bile Avrupa para biriminin adının aynı olması kararlaştırılmıştır.
- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren 1ECU, 1:1 oranında (1ECU=1EUR) avroya çevrilecektir.
- Avronun kullanımı; bir hukuki enstrümanın şartlarında değişikliğe yol açmayacak veya herhangi bir hukuki enstrümana dayalı olarak bir edimi yerine getirirken, akdin taraflarına bir mazeret öne sürme ya da sözleşmeyi tek taraflı olarak değiştirme ve feshetme hakkını vermeyecektir.
- 1 avronun EPB'ye üye ülkelerin paraları cinsinden değeri 6 rakam (six significant figures) olarak belirlenecektir. Avroya dönüşüm sırasında 1 Ocak 1999 tarihinde resmen saptanan ve geri dönüşü olmaksızın kesinleştirilen pariteler aynen alınacak, yuvarlama yapılmayacak, ters kotasyon kullanılmayacaktır. Bir ulusal paranın diğer bir ulusal paraya dönüşümü sırasında avro, virgülden sonra üç haneden daha az yuvarlanamayacaktır.
- Ulusal paralar yukarı ya da aşağı en yakın ondalığa tamamlanacaktır.

- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren avro Avrupa Toplulukları kurumlarının hesap birimi, Avrupa Merkez Bankası (AMB) ve katılımcı ülke merkez bankalarının hesap birimi olarak ECU'nun yerini alacak ve Avrupa Merkez Bankaları Sistemi para politikası işlemleri avro birimi üzerinden gerçekleştirilecektir.
- 1 Ocak 1999-31 Aralık 2001 tarihleri arasındaki geçiş döneminde avro, taraflarca kaydi işlemlerde kullanılacak, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren ise nakit olarak da kullanılmaya başlayacaktır.
- 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren avro kağıt ve madeni paraların tedavüle çıkması ile avro, Avro Alanında tam hukuki statüye sahip tek para olacaktır. EPB'ye katılan ülkelerin ulusal kağıt ve madeni paraları ise en geç 30 Haziran 2002 tarihinde tedavülden kaldırılacağından bu tarihten itibaren avronun artık EPB üyelerinde herhangi bir ulusal para birimi ile hukuki statü paylaşımı söz konusu olmayacaktır.

AVRONUN EPB'YE KATILAN ÜLKE PARALARINA DÖNÜŞÜMÜ

EC/1103/97 sayılı Tüzük 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren avro ile EPB'ye katılan her bir ülkenin para birimleri arasında sabitlenmiş dönüşüm oranlarının kullanılmasını öngörmektedir. Buna göre;

- EPB'ye katılan bir üyenin ulusal parası avroya dönüştürülürken katılım tarihi itibarıyla avro ile ulusal paralar arasında açıklanacak sabit kurlar kullanılacaktır.
- 1 avronun Parasal Birliğe katılan üyelerin paraları cinsinden değeri nokta dikkate alınmadan altı rakam olarak belirlenecektir (1EUR= 1.95583DEM gibi). Avroya dönüşüm sırasında saptanmış geri dönülemez sabit pariteler aynen alınarak yuvarlama yapılmaksızın kullanılacaktır.
- Ters kotasyon kullanılmayacaktır.(1DEM=0.51129EUR gibi)

EPB üyesi ülkelerin ulusal para birimlerinin avro karşısında sabitlenmiş değerleri aşağıda verilmiştir.

**EPB Üyesi Ülkeler
(2009 itibarıyla)**

Ülke Adı	Katılım Tarihi	1 € Karşısında Sabitlenen Ulusal Para Birimi
Almanya	1 Ocak 1999	DEM 1.95583 (Alman markı)
Avusturya	1 Ocak 1999	ATS 13.7603 (Avusturya şilini)
Belçika	1 Ocak 1999	BEF 40.3399 (Belçika frangı)
Finlandiya	1 Ocak 1999	FIM 5.94573 (Fin markkası)
Fransa	1 Ocak 1999	FRF 6.55957 (Fransız frangı)
Hollanda	1 Ocak 1999	NLG 2.20371 (Hollanda florini)
İrlanda	1 Ocak 1999	IEP 0.787564 (İrlanda poundu)
İspanya	1 Ocak 1999	ESP 166.386 (İspanyol pezetası)
İtalya	1 Ocak 1999	ITL 1936.27 (İtalyan lireti)
Lüksemburg	1 Ocak 1999	LUF 40.3399 (Lüksemburg frangı)
Portekiz	1 Ocak 1999	PTE 200.482 (Portekiz eskudosu)
Yunanistan	1 Ocak 2001	GRD 340.750 (Yunan drahmisi)
Slovenya	1 Ocak 2007	SIT 239.640 (Slovenya toları)
GKRY	1 Ocak 2008	CYP 0.585274 (GKRY poundu)
Malta	1 Ocak 2008	MTL 0.429300 (Malta lirası)
Slovakya	1 Ocak 2009	SKK 30.1260 (Slovakya korunası)

EPB'YE KATILAN ÜLKE PARALARININ BİRBİRİNE DÖNÜŞÜMÜ

Dönüşüm işlemi EC/1103/97 sayılı Tüzüğe göre aşağıdaki şekilde yapılacaktır:

- Avroya dönüşüm yapılırken EPB'ye katılım sırasında resmen saptanan ve geri dönüşü olmaksızın kesinleştirilen pariteler kullanılacaktır. Bir ulusal paranın diğer bir ulusal paraya dönüşümü sırasında avro, virgülden sonra üç haneden daha az yuvarlanamayacaktır (Birinci aşama).
- Ulusal paralar en yakın ondalığa tamamlanacaktır (İkinci aşama).

Bir ulusal paranın başka bir ulusal para cinsinden değerinin avro üzerinden hesaplanması aşağıda bir örnekle gösterilmektedir:

EPB'ye katılım öncesi Belçika Frangı ve Fransız Frangının 1 avro karşısında sabitlenmiş değerleri: $1\text{EUR}=\text{BEF}40.3399$ ve $1\text{EUR}=\text{FRF}6.55957$ 'dir.

Birinci Aşama: $1\text{FRF}=1/6.55957\text{EUR}=0.1524490\text{EUR}$ yuvarlamadan sonra $1\text{FRF}=0.152\text{EUR}$ olmaktadır.

İkinci Aşama: $1\text{FRF}=0.152\text{EUR}\times 40.3399\text{BEF}=6.1316648\text{BEF}$ yuvarlamadan sonra 6BEF olmaktadır. Burada BEF'in piyasada kullanılan en küçük birimi 50 "centimes" olduğundan, alt birime değil, ana birime yuvarlama yapılmıştır.

EPB'YE KATILAN ÜLKE PARALARININ AVROYA DÖNÜŞÜMÜ

- Avronun alt birimi 100 centten oluşacaktır ($1\text{EUR}=100\text{cent}$).
- Ulusal paralar avroya dönüştürülürken ulusal para sabit dönüşüm oranına bölünecektir.

Örneğin $1\text{EUR}=1.95583\text{DEM}$ olup, $1,000\text{DEM}=1,000/1.95583=511.2918812\text{EUR}$ yuvarlamadan sonra 511.29EUR olacaktır. Burada ters kotasyon (0.5112919 gibi) kullanılmayacaktır.

EPB'YE KATILAN ÜLKE PARALARI İLE DİĞER ÜLKE PARALARI ARASINDAKİ DÖNÜŞÜM

Burada geçerli iki alternatif bulunmaktadır. Ancak her iki alternatifin sonuçlarının farklı olması durumunda taraflar hangi metodun uygulandığını kontrol etmelidirler.

1-Avro Aracılığı ile Dönüşüm:

Örneğin $1\text{EUR}=1.3597\text{USD}$ ve $1\text{EUR}=1.95583\text{DEM}$ iken,

a-Diğer Ülke Paralarının EPB'ye Katılan Ülke Paralarına Dönüşümü

1,000,000USD aşağıdaki gibi DEM'e dönüştürülecektir.

$1,000,000\text{USD}=1,000,000/1.3597=735,456.35\text{EUR}$ yuvarlanmış değerdir ve $1,000,000\text{USD}=735,456.35\text{EUR}\times 1.95583=1,438,427.59\text{DEM}$ olacaktır.

b-EPB'ye Katılan Ülke Paralarının Diğer Ülke Paralarına Dönüşümü

1,000,000DEM ise şu şekilde Amerikan dolarına dönüştürülecektir.

$1,000,000DEM=1,000,000/1.95583= 511,291.88EUR$ olacaktır.

USD'ye dönüşüm ise;

$1,000,000DEM=511,291.88EUR \times 1.3597=695,203.57USD$ (en yakın cente yuvarlanmış değerdir).

2-Çapraz Kurlar Aracılığı ile Dönüşüm:

Bu dönüşüm yönteminde tek aşamalı olarak işlem yapılmaktadır.

a-Diğer Ülke Paralarının EPB'ye Katılan Ülke Paralarına Dönüşümü

DEM/USD çapraz kurunun 1.43843 olduğunu varsayalım.

$(1.95583/1.3597=1.43843)$

$1,000,000USD= 1,438,430.00DEM$ olacaktır.

b-EPB'ye Katılan Ülke Paralarının Diğer Ülke Paralarına Dönüşümü

USD/DEM çapraz kurunun 0.69520 olduğunu varsayalım.

$(1.3597/1.95583= 0.69520)$

$1,000,000DEM= 695,200.00USD$ olacaktır.

Bu durumda avro kullanılarak yapılan dönüşüm ile çapraz kurlar kullanılarak yapılan dönüşüm farklı çıkmaktadır. Bu dönüşüm yöntemlerinin hangisinin kabul göreceğine ilişkin herhangi bir düzenleme veya piyasa kuralı bulunmamaktadır.

EPB'YE KATILMAYAN ÜYE ÜLKE PARALARININ BİRBİRİNE DÖNÜŞÜMÜ

Söz konusu ülke paralarının avro karşısında belirlenmiş ve sabit bir paritesi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu para birimleri arasındaki çapraz kurların nasıl hesaplanacağına ilişkin bir zorunluluk (compulsion) bulunmamaktadır. Ancak güncel uygulamalarda avro kullanımının yaygınlaşması amacıyla Avro Alanında söz konusu döviz birimleri arasındaki dönüşümün avro aracılığı ile yapılması tercih edilmektedir.

EPB'YE KATILAN ÜLKE PARALARI ARASINDAKİ KOTASYONLAR

EPB üyesi ülkelerin ulusal paraları arasındaki karşılıklı kotasyonlar 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren Avro Alanı Interbank piyasasında kote edilmemektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI AÇISINDAN PİYASA UYGULAMALARI

- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 91-32/5 sayılı Tebliğine İlişkin 1-M sayılı Bankamız Genelgesinde değişiklik yapılmasına dair 98/4 sayılı Genelge 18 Ekim 1998 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Buna göre, 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren söz konusu Genelgenin Konvertibl ve Non-Konvertibl Dövizler başlıklı bölümündeki 1. Maddesinde yer alan Merkez Bankasınca alım-satım konusu yapılan dövizlere AVRO(EUR) eklenmiştir. ECU söz konusu dövizler arasından çıkarılmıştır. 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren 1ECU= 1EUR olmuştur. Diğer taraftan söz konusu genelgenin Döviz Pozisyon Yönetimi ve Bilgi Verme başlıklı 7. Maddesindeki “D)Zorunlu Döviz ve Efektif Devirleri ve Satışları” başlıklı kısmının son iki paragrafına avro eklenmiştir.
- EPB'ye üye ülkelerin ulusal paralarının TL karşısındaki döviz ve efektif alış satış kurları söz konusu sabit kurlar esas alınarak gösterge niteliğinde açıklanmaktadır.
- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren avronun Amerikan dolarına karşı paritesi açıklanmaktadır.
- 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren avro efektif alış ve satış kuru ilan edilmektedir.

AMB İnternet Adresi Nedir?

www.ecb.int

Bu konudaki sorularınız için:

Türkiye Cumhuriyet .Merkez Bankası
İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
Avrupa Birliği ile İlişkiler Müdürlüğü
Ulus/Ankara
abim@tcmb.gov.tr